

ИЗ ВЪЗРОЖДЕНСКОТО ВСЕКИДНЕВИЕ НА ЖЕРАВНА

Писма от родственици на Васил Д. Стоянов: 1869-1885 г.*

Йордан Желев

Повечето от публикуваните по-долу писма се съхраняват в личния фонд на Васил Д. Стоянов в Научния архив на БАН (ф. 141к), а други са от постъпилата през 2001 г. в Централния държавен архив кореспонденция (адресирана най-вече до В. Д. Стоянов), която също е заведена като негов личен фонд¹. Сред авторите на новоприетите в ЦДА документи са изтъкнати общественици като Тодор Пеев, Васил Друмев (Климент, епископ Браницки, митрополит Търновски), д-р Константин Иречек, д-р Петър Берон, Николай Ценов, проф. Марин Дринов, Николай М. Тошков, Николай Хр. Палаузов, Гавриил Кръстевич, Григор Начович, Пандели Кисимов, д-р Васил х. Ст. Берон, Цани Гинчев, Христо Г. Данов и др., а тематично повечето от тях са свързани с активната дейност на В. Д. Стоянов около учредяването и организационното изграждане на Българското книжовно дружество в Браила². Документите в ЦДА органично допълват материалите, запазени във фонда на В. Д. Стоянов в НА-БАН³, неговата кореспонденция в Напръстковия музей и в Литературния архив на Музея на националната книжнина в Прага⁴, както и свързаните с него документи за началния период от историята на БКД, отложени в архивния фонд на дружеството в НА-БАН (ф. 1к)⁵.

* * *

Периодът, от който датират писмата: 1869-85 г., е най-важният в общественото утвърждаване на В. Д. Стоянов в средите на новобългарската интелигенция (и по-конкретно - на емигрантската в Румъния)⁶. Роден в Жеравна (28 юни 1839)⁷, той учи в местното килийно училище на даскал Димитър Събев (1849-52), след което за кратко време усвоява абаджилък при уста (майстор) Тодор Вичев и е